

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci **žalobce: S. S.**, zastoupeného JUDr. Jaroslavem Bártou, advokátem, se sídlem Plzeň, nám. T. G. Masaryka 25, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. 59 Az 445/2003 - 19 ze dne 3. 4. 2003,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. 59 Az 445/2003 - 19 ze dne 3. 4. 2003 **se zrušuje** a věc **se vrací** Krajskému soudu v Plzni k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. 59 Az 445/2003 - 19 ze dne 3. 4. 2003, kterým byl zamítnut stěžovatelův návrh na ustanovení zástupce v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM - 1141/AŘ - 2001 ze dne 31. 7. 2002 ve věci udělení azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uvádí, že nesouhlasí se závěrem soudu, že není potřeba v jeho případě ustanovovat zástupce, neboť se domnívá, že na to má právo. Důvodem jeho požadavku je skutečnost, že stěžovatel nezná dobře český jazyk, nezná české právo, nemá finanční prostředky a není tak schopen se hájit sám. Nejvyšší správní soud jako soud příslušný k rozhodnutí o kasační stížnosti (§ 12 odst. 1, § 109 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní

řád správní, dále jen „s. ř. s.“) shledal, že kasační stížnost byla podána osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) až e) s. ř. s., přitom opírá-li se tato kasační stížnost pouze o jiné důvody, není podle § 104 odst. 4 s. ř. s. přípustná. Stěžovatel výslovně žádný z důvodů podávaných z § 103 odst. 1 s. ř. s. ve své kasační stížnosti neuvedl, z jejího obsahu však vyplývá, že stěžovatel míří na vadu řízení spočívající v nesprávném zjištění skutkového stavu věci, která je kasačním důvodem podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Po podání kasační stížnosti a poté, kdy byl stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti ustanoven usnesením Krajského soudu v Plzni č. j. 59 Az 445/2003 - 24 ze dne 30. 5. 2003 zástupce, podal stěžovatel dne 2. 10. 2003 u Krajského soudu v Plzni návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud ze soudního spisu zjistil, že stěžovatel se přezkumu rozhodnutí žalovaného č. j. OAM - 1141/AŘ - 2001 ze dne 31. 7. 2002 domáhal žalobou podanou dne 10. 9. 2002. Zároveň stěžovatel požádal o ustanovení zástupce, přitom svoji žádost doložil prohlášením o osobních, majetkových a výdělkových poměrech ze dne 2. 4. 2003, ze kterého vyplývá, že stěžovatel nevlastní žádný majetek, nemá příjmy ani vyživovací povinnost. Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatel sice splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, při jejichž splnění lze podle § 35 odst. 7 s. ř. s. ustanovit zástupce, a to z toho důvodu, že nevlastní žádný majetek ani nemá vlastní příjmy. Neshledal však splnění druhé z obou podmínek nezbytných pro ustanovení zástupce, tj. že takové ustanovení zástupce je potřebné k ochraně stěžovatelových práv. Soud přitom tento svůj závěr odůvodnil tím, že žaloba byla stěžovatelem podána v době před 1. 1. 2003, kdy podle § 250a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, musel být zastoupen advokátem, pokud sám neměl právnické vzdělání, přitom od 1. 1. 2003 soud pokračuje v řízení podle soudního řádu správního (§ 130 odst. 1 s. ř. s.), podle něhož se v řízení o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů povinné zastoupení advokátem nevyžaduje. V řízeních o žalobách ve správním soudnictví se uplatňuje tzv. koncentrační zásada, podle které rozšířit žalobu lze jen ve lhůtě pro její samotné podání. Soud tedy bude žalobu projednávat pouze z důvodů včas uplatněných. Pokud by byl v současné době žalobci ustanoven zástupce a ten by žalobu doplnil o nové důvody, soud by k nim nemohl vzhledem k uvedené koncentrační zásadě přihlížet.

Nejvyšší správní soud napadené usnesení Krajského soudu v Plzni v rozsahu kasační stížnosti přezkoumal a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

První podmínkou pro ustanovení zástupce účastníka v řízení před soudem je podle § 35 odst. 7 s. ř. s. předpoklad osvobození tohoto účastníka řízení od soudních poplatků. Druhou podmínkou podávanou z téhož ustanovení s. ř. s. je potřeba takového ustanovení k ochraně jeho práv. Pokud jde o první podmínku, Krajský soud v Plzni dospěl k závěru, že splněna je. Odlišně je tomu podle soudu ohledně splnění druhé podmínky. Byla-li však podle Krajského soudu v Plzni důvodem takového závěru skutečnost, že od 1. 1. 2003 se v řízeních o žalobách proti správním rozhodnutím povinné zastoupení advokátem nevyžaduje, pak Nejvyšší správní soud nemůže tomuto názoru přisvědčit. Soud tu totiž neměl rámec své úvahy vymezen tak, že by posuzoval, zda zastoupení je v dané právní věci povinné či nikoli, ale tak, že měl posoudit, zda je takového zastoupení třeba k ochraně práv stěžovatele. Opřel-li dále soud svůj závěr o konstatování, že stěžovatel v této právní věci podal v zákonem stanovené lhůtě žalobu, kterou odůvodnil tak, že je možné jednat ve věci samé, přitom soud bude projednávat žalobu pouze z důvodů včas uplatněných a pokud by byl

za této situace stěžovateli ustanoven zástupce a ten by doplnil žalobu o nové důvody, soud by k nim nemohl vzhledem ke koncentrační zásadě přihlížet, pak ani v této úvaze mu nelze přisvědčit. Potřebu ochrany práv v řízení před soudem totiž nelze omezovat toliko na podání žaloby samotné či stanovení žalobních bodů, pro které má být žaloba soudem projednána, a nelze ji tedy omezovat ani na pouhé doplnění žaloby o důvody nové. Skutečnostmi, které nutně musely být při rozhodování o stěžovatelově návrhu na ustanovení zástupce zjišťovány, jsou jak hmotněprávní charakter projednávané věci, tak osobnostní a faktické poměry stěžovatele včetně úrovně jeho legitimně očekávatelného a předvídatelného povědomí o hmotných i procesních právech, která pro něj z včas podané žaloby vyplývají. Těmito skutečnostmi se soud nezabýval a otázku potřebnosti ustanovení zástupce zkoumal nesprávně pouze ve vztahu k případnému rozšiřování žalobních bodů.

Důvodem pro zrušení rozhodnutí v řízení o kasační stížnosti je podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. existence takové vady řízení před soudem, jež mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí. Takovou vadou řízení je i to, že rozhodnutí vychází z nesprávně či neúplně zjištěného skutkového stavu věci (§ 103 odst. 1 písm. d/ s. ř. s.).

Proto Nejvyšší správní soud kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Plzni podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Za tohoto stavu se již soud samostatně nezabýval návrhem stěžovatele na přiznání odkladného účinku.

Pokud jde o náklady řízení o kasační stížnosti, rozhodne o nich podle § 110 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Plzni ve svém novém rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. února 2004

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu